

Från menuett till rave

– en utställning om den sociala dansens evolution

Året var 1964. I Stockholm. Det var klassfest på Västmangatan, just där den slutar brant ner mot Norra Bantorget. Jag var 10 år, hade vattenkammad hår, och var klädd i en blå kavaj. Hon var söt. Och alla dansade vi twist.

28 år senare går jag på en utställning vid Norra Bantorget. På Dansmuseet. Och får veta att just det vi dansade 1964 var något av historiskt intresse: med twisten övergavs för första gången på århundranden den fysiska kontakten i sällskapsdansen!

Just det. Det fanns inget sätt längre för flickorna att genom dansen förmedla någon sorts känslor till oss vattenkammade gossar. Det var nog därför vi var så upptagna med frågan "om vi hade någon chans på henne?". Jo, det hette så då. Tur att de evigt föränderliga listorna fanns: Skulle jag finnas med på hennes "5 i topp" -lista nästa vecka? Och i så fall på vilken plats.

Allt detta rusar igenom mitt huvud när jag stilla begrundar "Stockholm dansar och ler", en utställning om dansnöje i huvudstaden under tre sekler. Den tändande gnistan är museichefen Erik Näslunds prisvärda beskrivning av twistens rörelsevokabulär som "föga mer bäckenrotationer än då man torkar sig om ryggen med en handduk" och samtidigt "en fotrörelse som påminde om när man trampar ner en cigarettfimp i mar-ken." Sånt väcker minnen!

Stockholm som spegel av världen

Dansmuseet försöker alltså beskriva sällskapsdansens utveckling i Stockholm. Men exemplen speglar samtidigt den gamla världen – Europa – under 1700- och 1800-talet, och den nya världen – Amerika – under 1900-talet. Utställningen har därigenom långt mer än ett lokalhistoriskt intresse.

Vad förklarar utvecklingskedjan från menuett till rave? Hur förändras sällskapsdansen t ex i form av rörelser och fysisk kontakt. Vilken är den musikaliska utvecklingens roll? Intresset för denna typ av frågor väcks genom utställningens exempel.

av Peter Schantz

Här ett axplock. Med twisten bröts alltså en lång tradition av fysisk kontakt inom sällskapsdansen. Den sträckte sig tillbaka till slutet av 1700-talet. Då fick efterhand den aristokratiska menuetten lämna plats för den mer folkliga valsen som dominerande sällskapsdans. Fenomenet är intressant då det motsvaras av sociala och politiska förskjutningar till fördel för en växande borgarklass. Men det skulle ta tid innan valsen blev helt accepterad: den intima fysiska kontakten ansågs som grov och obscen.

Dansmuseet visar just nu utställningen "Stockholm dansar och ler", en utställning om den sociala dansens utveckling från 1700-talet och framåt. I utställningens exempel, här en bild från Nalen 1945-46, träder Stockholm fram som en spegel av västvärlden. Foto: Svenskt Visarkiv, Jazzavd.

Aktörer på dansens marknad

Andra exempel på påverkan kommer från scenens aktörer. Under 1800-talet skulle t ex Operan i Stockholm spela denna roll. Balettmästaren Anders Selinder hämtade material ur den folkliga dansen, stöpte om den och skapade nya "folkdanser" som slog an och spreds ute i landet via turnéer. Denna typ av flöden skulle sedan bli vanligare i USA under 1900-talet. Foxtrot, charleston, rock'n roll och twist är alla exempel på danser som snabbt blev populära inom breda folkliga lager, men som inte har "växt ur folket" utan skapats av scenens aktörer. Nyckeln till denna spridning var inte minst att stegen var enkla.

Sekelskiftet 1900 en vattendelare

När Amerika skulle komma att spela en huvudroll för utvecklingen inom den sociala dansen hade en avgörande förändring ägt rum. Erik Näslund menar att före år 1900 låg dansens huvudsakliga dragningskraft i stegen och nöjet i rörelsen. Med sekelskiftet blev musikens rytm den viktigaste impulsen till att dansa.

Genom filmen och TV:n skulle olika danser få ett allt snabbare genomslag. Det räcker med att exemplifiera med Saturday Night Fever och Lambada. Det senare är också ett exempel på hur en dans med tillhörande musik medvetet skapas för ett enda ändamål: att tjäna pengar. Man gör ett klipp, en dansens återspeglning av ett 1980-tal som flytt.

En ny epok kom med diskot

Åter till de golv där barn jag dansade, för att travestera Heidenstam. I twistens kölvatten kom diskoteket, och därmed en historisk ny fas igen. Nu hade formen helt lösts upp. Det blev upp till den dansande att skapa "sin" dans. Dansen blev ett uttryck för vars och ens personlighet. Endast fantasin och improvisationsförmågan satte formens yttre begränsningar.

Rave, den senaste formen av social dans äger helst rum på okonventionella, hemliga ställen. Timme efter timme dansas det i ett nästan tranceartat tillstånd – utan stimulantia. Det starkaste som serveras på ett äkta reveparty är läsk!, upplyser utställningens katalog. Den är för övrigt värd att finnas i skolans "kroppsovnings-bibliotek" (se nedan).

Skulle det nu råka spritta i benen så kanske det inte beror på denna artikel. Orostider betyder nämligen danstider, berättar utställningen. Dansen skingrar oron medan Dansmuseet informerar och väcker gamla goda minnen till liv. Får jag lov? Let's twist again!

(Utställningen pågår till den 21 mars 1993. Öppettider: Tis-Sön 12-16, Torsd 12-22, samt i samband med dansföreställningar. Gruppvisningar och utställningskatalogen (kostnad 10:-) kan beställas genom Dansmuseet, Barnhusgatan 14, 111 23 Stockholm, tel. 08-10 82 43)

O-kretsen av SGS inbjuder till

Å R S M Ö T E

Fredagen den 5 mars kl. 18.00 i Burgårdens gymnasium.
Efter årsmötet går vi gemensamt och ser

HARLEM GLOBETROTTERS

på Scandinavium kl. 19.00 till subventionerade priser.
Anmälan senast 1/3 till Irene tel. 031-45 26 80.